

ANBEFALINGER OM DANSKUNDERVISNING

Anbefalinger om danskundervisning

© Dansk Arbejdsgiverforening

Foto: adobestock

Oktober 2024

ANBEFALINGER OM DANSKUNDERVISNING

Gode danskkundskaber er en forudsætning for at kunne begå sig i det danske samfund, både på arbejdsmarkedet og i fritidslivet. Derfor er det afgørende for integrationen af flygtninge og indvandrere samt de udenlandske medarbejdere, der kommer til Danmark for at arbejde i danske virksomheder, at vi forbedrer den nuværende danskundervisning.

Virksomhederne oplever i dag dansksproglige udfordringer blandt deres medarbejdere med anden baggrund end dansk. Det kan have betydning for medarbejdernes opgavevaretagelse og integrationen på arbejdspladsen. Dette gælder også for internationale medarbejdere, hvor manglende danskkundskaber for nogle bliver en barriere for at falde til og trives i Danmark.

Gode og relevante danskuddannelsestilbud er tillige afgørende for virksomhedernes mulighed for at tilbyde relevant kompetenceudvikling til deres medarbejdere, når opgavevaretagelsen kalder på det, ligesom det også bidrager positivt til integrationen af medarbejderen på arbejdsmarkedet og evnen til at fungere på en arbejdsplads. Men der er i dag en række udfordringer i det nuværende system, som bør løses. Virksomhederne efterspørger et mere fleksibelt system,

der er mere virksomhedsrettet, og som har færre økonomiske og bureaukratiske barrierer.

Med Trepartsaftalen om langsigtede investeringer i voksen-, efter- og videreuddannelse fra 12. september 2023 blev det besluttet at nedsætte en tværministeriel arbejdsgruppe, der dels skal afdække udfordringerne ved de nuværende danskundervisningstilbud på tværs af Børne- og Undervisningsministeriet (BUVM) og Udlændinge- og Integrationsministeriets (UIM) ressort, og dels skal opstille og belyse modeller for, hvordan dansktilbuddene bedst udformes og organiseres fremadrettet.

DA kommer derfor her med vores perspektiver og anbefalinger til dette arbejde.

Kommaregler

Jeg synes, at han er sød
x o x o

Han gik ind i salen, men kom aldrig ud igen
x o

Pigen, der står på trappen,
x x o

er

Danskuddannelse skal gøres mere virksomhedsrettet

Tilbuddene om danskuddannelse bør i størst muligt omfang målrettes de konkrete behov, der er på arbejdsmarkedet, og virksomhedernes muligheder for at kunne rekruttere medarbejdere med de rette kompetencer. Danskuddannelsesstilbuddene skal være nemme og fleksible at bruge for borgerne og virksomhederne.

Derfor foreslår DA:

1.

Brancherettet dansk

Danskuddannelsen for udlændinge er i dag et generelt tilbud, og indholdet er i for høj grad rettet mod, at eleverne skal bestå danskprøverne, mens der er for lidt fokus på, hvordan medarbejderne kan begå sig på arbejdspladsen. Det kan sænke både kvaliteten og kursisternes udbytte af danskundervisningen samt hæmme motivationen for kursisten til at lære dansk. Det har samtidig betydning for virksomhedernes mulighed for at udvikle deres medarbejdere.

For medarbejdere og kursister vil det være meningsfuldt at tage sprogkurser, der i højere grad er fagspecifikke, og som er målrettede deres brancheområde. Det kan f.eks. være relevant i forbindelse med rekruttering af internationale medarbejdere indenfor mangelområder.

Forslag

- Danskundervisningen, herunder de afsluttende prøver, skal være tilrettelagt, så det bedst muligt – i indhold og afholdelse – understøtter job eller f.eks. deltagelse i AMU-kurser.
- Danskuddannelse 2 og 3 for voksne udlændinge skal indeholde et brancherettet modul, hvor undervisningen tager udgangspunkt i relevante brancher som f.eks. "bygge og anlæg" eller "handel og forretningsservice".
- Der skal iværksættes en undersøgelse af mulighederne for at oprette brancherettede sprogforløb. Forløbene skal mest hensigtsmæssigt være meritgivende i danskuddannelserne og skal etablere et initialt fagligt sprog, som den enkelte kan bygge videre på.
- Der skal udarbejdes undervisningsmateriale i samarbejde med relevante brancheorganisationer, der skal stilles til rådighed for alle udbydere af danskuddannelse.

2.

Sprogmakkerordningen skal udbygges

En ny undersøgelse fra Styrelsen for International Rekruttering og Integration (SIRI) viser, at sprogmentorordninger, som f.eks. sprogmakkerordningen på integrationsgrunduddannelsen (igu), er virksomhedsfulde indsatser ift. sproglæring. Indsatsen er udbytterig, fordi den er forankret på arbejdspladsen, og det kan gøre det lettere for virksomhederne at bidrage til medarbejdernes sprogudvikling. Sprogmakkeren er et dagkursus for en medarbejder på arbejdspladsen, der kan bidrage til, at igu-ansatte bliver hjulpet bedst muligt – både sprogligt, fagligt, socialt og kulturelt. Ordningen er på nuværende tidspunkt kun forbeholdt integrationsgrunduddannelsen.

Sprogmakkerordningen blev oprindeligt oprettet af DA/FH som et pilotprojekt og senere videreført med trepartsaftalerne om igu. Ordningen forudsætter, at den kollegiale sprogmentor har tid og viden om, hvordan sproglæringsmulighederne på arbejdspladsen kan aktiveres. Det kan især være ressourcekrævende for mindre virksomheder, der ikke har en HR-afdeling eller lignende at trække på.

Forslag

Det foreslås, at den nuværende sprogmakkerordning fra integrationsgrunduddannelsen udvides. I dag kan sprogmakkerordningen alene udbydes til igu-elever, men det bør fremover være muligt for jobcenteret at tilbyde sprogmakkerordningen bredere til borgere med behov for styrkede danskundskaber. Det foreslås videre, at initiativet fra igu-aftalen i september 2023, der giver virksomhederne mulighed for at frikøbe medarbejdere til at agere mentor for personer, der er omfattet af sprogmakkerordningen, ligeledes udvides til samme målgruppe som ovenfor og ikke kun for igu-elever.

Fjern økonomiske barrierer for danskundervisning

Der er i dag en række økonomiske barrierer forbundet med medarbejdere og virksomheders brug af danskundervisning. Det gør det svært for virksomhederne at planlægge undervisning for deres medarbejdere.

3.

Ny finansieringsmodel for virksomhedsforlagt undervisning

Mange virksomheder oplever, at det kan være svært at få oprettet virksomhedsforlagt undervisning, herunder også danskundervisning til deres medarbejdere. De fleste sprogcentre og AMU-udbydere har ofte et krav om, at der skal være ca. 12 deltagere eller mere på et hold på grund af de gældende finansieringsmodeller. Blandt andet er det for AMU-kurser ikke muligt at få bygningstaxameter for virksomhedsforlagt undervisning, hvilket gør taxametertilskuddet pr. årselev væsentligt lavere. Dertil kommer, at udbyderne kan have behov for at bruge ressourcer på at tilpasse undervisningsmaterialer til de ansattes arbejde i virksomheden og dermed virksomhedernes behov.

Forslag

Finansieringen af virksomhedsforlagt danskundervisning bør justeres, så det bliver muligt at gennemføre mindre hold og i højere grad afsætte ressourcer til at tone kurserne efter virksomhedernes behov. Konkret bør virksomhedsforlagt undervisning i AMU-systemet udløse samme taxameter som undervisning på uddannelsesstedet, herunder også bygningstaxameter.

4.

Gør det muligt for virksomhederne at betale depositum for deres medarbejdere

Som reglerne er i dag, kan virksomheder, der ønsker at styrke deres internationale medarbejderes danskundskaber, ikke få lov til at betale depositum for deltagelse i danskuddannelsen. Efter de gældende regler skal depositummet altid betales af kursisten, hvis kursisten er selvforsøget (S-kursist).

Forslag

Det foreslås, at reglerne ændres, så det bliver muligt for virksomheder, der har lyst til at bidrage til deres medarbejderes danskuddannelse, at betale deres depositum til danskuddannelsen.

Gør op med unødvendigt bureaukrati

Virksomheder og medarbejdere bremses alt for ofte, når deres medarbejdere vil melde sig til danskundervisning. Det bør ikke være rigide regler, der står i vejen for, at flere kommer i gang med danskundervisning.

5.

Ansøgning om SVU bør gøres mere fleksibel

Statens voksenuddannelsesstøtte (SVU) er en uddannelsesstøtte, der giver mulighed for efter- eller videreuddannelse i arbejdstiden. Man kan bl.a. søge om SVU til danskuddannelse til voksne udlændinge og til forberedende voksenuddannelse (FVU-dansk) kurser, hvis man er i arbejde og ellers opfylder betingelserne. Som reglerne er, i dag, skal man mindst have været i beskæftigelse i de seneste 26 uger på den arbejdsplads i Danmark, før man kan modtage SVU. Det kan dog være en udfordring i nogle tilfælde, hvor en medarbejder har behov for opkvalificering i dansk eller andre konkrete færdigheder for at kunne varetage opgaverne på arbejdspladsen.

Forslag

Det bør undersøges, om der kan gives adgang til SVU på korte kurser til nyansatte, der endnu ikke har været ansat i virksomheden i 26 uger og dermed endnu ikke har ret til SVU (i tråd med den øgede fleksibilitet ift. karenperioden, som blev gennemført på AMU-området med Trepartsaftalen om voksen- og efteruddannelse fra 2017).

6.

Ansøgning om danskundervisning skal være hurtigere

Mange virksomheder oplever, at ansøgningsprocessen til kommunen om danskuddannelse er langsom. Sagsbehandlingstiden er i mange kommuner op til fire uger. Det er ufleksibelt for virksomhederne, som grundet produktionen kan have behov for at sende deres medarbejdere på kursus indenfor en kortere tidshorisont.

Forslag

Sagsbehandlingstiden på ansøgning til danskuddannelse bør maksimalt være en uge.

7.

Virksomhederne skal orienteres om medarbejdernes danskuddannelsesret

I dag tilgår informationen fra kommunen om ret til danskuddannelse alene medarbejderen. Det betyder, at virksomhederne ikke kan hjælpe med at skubbe på og få gang i et danskuddannelses tilbud.

Forslag

Virksomhederne skal orienteres om deres medarbejders danskuddannelsesret, så de har mulighed for at hjælpe medarbejderne i gang med undervisningen.

Danskundervisning skal være mere fleksibelt

Der er behov for mere fleksible rammer i forhold til brugen af danskuddannelsestilbud. Det er afgørende, at systemet bliver mere fleksibelt i forhold til både tid og sted for den enkelte virksomhed og medarbejder. Et mere fleksibelt system skal bidrage til, at flere benytter sig af danskuddannelsestilbuddene, og at flere gennemfører danskuddannelsen, hvilket kan bidrage til integrationen, gøre opgaveløsningen mere overskuelig for medarbejderne, samt øge produktiviteten på virksomhederne.

8.

Gør danskundervisningsområdet mere simpelt

Der er i dag mange forskellige danskundervisningstilbud, som er koblet til forskellige udbydere, målgrupper og regelsæt. Samtidig er der forskellige rettigheder til danskundervisning i de forskellige systemer. I forhold til danskuddannelsen udløber retten til gratis danskuddannelse f.eks. efter fem år. Det kan gøre det mere uoverskueligt for virksomheder og medarbejdere at navigere i, når man overvejer at sende sine medarbejdere på uddannelse.

Forslag

Det foreslås, at danskundervisningsområdet gøres mere simpelt og overskueligt for både virksomheder og medarbejdere.

9.

Afskaf femårsreglen

Flygtninge, indvandrere og familiesammenførte, der kommer hurtigt i arbejde, får ofte ikke deltaget i danskundervisningen inden for den femårige integrationsperiode. Det kan betyde, at de ikke får styrket deres danskkundskaber tilstrækkeligt, og at de får sværere ved at deltage i uddannelse og opkvalificering, ligesom det kan være sværere for virksomhederne at give dem nye arbejdsopgaver. Det kan også hæmme deres tilbagevenden til arbejdsmarkedet i tilfælde af ledighed. I dag har borgere i ordinære job ikke ret til danskuddannelse ud over den nuværende grænse på fem år. I dag fremgår det alene af loven, at en borger kan få rettigheden i særlige tilfælde.

Forslag

Borgere i ordinære job skal have ret til danskuddannelse ud over den nuværende grænse på fem år. Retten skal også gælde personer, der er ledige, og som ikke allerede er omfattet af muligheden for danskkurser.

10.

Der skal være bedre mulighed for udbud af digital sprogundervisning

Virksomhederne efterspørger generelt større fleksibilitet i tilrettelæggelsen i form af f.eks. digitale afholdelsesformer, herunder mix af tilstedeværelsesundervisning og fjernundervisning (blended learning) samt fjernundervisning (asynkron eller synkron). En undersøgelse, som Epinion har lavet for DA, viser, at 66 pct. af arbejdsgiverne i høj eller i nogen grad ønsker at bruge digitale læringsformer til kompetenceudvikling af medarbejderne i fremtiden. Der findes idag en række digitale læse- og skriveteknologier i form af programmer og app's, som gør det nemmere for bl.a. personer med dansk som andetsprog at varetage deres arbejde. De redskaber bør der også undervises i.

Forslag

Der skal sikres bedre muligheder for brug af digital sprogundervisning, herunder:

- Der oprettes korte introducerende kurser i at benytte læse- og skriveteknologier, som supplement til den traditionelle sprogundervisning. I den forbindelse iværksættes der også en indsats for udbredelsen af kendte dansklæringsspil i stil med f.eks. Duolingo.
- Der afsættes en pulje til forsøg med brug af (evt. eksisterende) digitale læse- og skriveteknologier som en del af sprogundervisningen, som kan søges af både udbydere og virksomheder, der ønsker at gøre brug af/tilbyde teknologierne på arbejdspladsen.
- Derudover bør der generelt etableres en finansieringsmodel (herunder rammer for taxameter samt lovgivning), der gør fjernundervisning, blended learning og udvikling af nye digitale værktøjer/læremidler mere attraktiv. DA foreslår, at der igangsættes et analysearbejde om behov og løsninger for et fremtidigt bevillingssystem, som fremmer og tilgodeser digitale læringsforløb.

DANSK ARBEJDSGIVERFORENING

Vester Voldgade 113

1552 København V

Tlf. 33 38 90 00

da@da.dk

da.dk